

Л.Д.Сакада

**Міжнародна наукова конференція з нагоди 110-ліття приїзду
Михайла Грушевського до Галичини**

Останні дні вересня 2004 р. ознаменувалися проведенням у Львові врочистої академії з нагоди 138-х роковин від дня народження Михайла Грушевського та 110-ї річниці його приїзду до Галичини. Ініціаторами заходу стали Державний меморіальний музей Михайла Грушевського у Львові, Історико-меморіальний музей Михайла Грушевського в Києві, Світова наукова рада при Світовому конгресі українців, Українське історичне товариство, Наукове товариство ім. Шевченка, Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, управління культури Львівської облдержадміністрації.

Центральною подією академії стала міжнародна наукова конференція. Відбулася вона 29–30 вересня 2004 р. на базі Державного меморіального музею Михайла Грушевського у Львові, який після капітального ремонту вілли Грушевських (вул. Івана Франка, 54) став центром науково-пошукової та культурно-просвітницької діяльності. Відкриваючи роботу конференції, директор меморіального музею *Марія Магунь* назвала подію 1894 р. – переїзд до Львова – віхою в житті Михайла Грушевського, яка стала знаковою в науковому й громадському житті не лише Галичини, а й усїєї України.

Вітаючи учасників зібрання, представник Львівської облдержадміністрації *Володимир Герич* наголосив, що приїзд М.С.Грушевського до Львова засвідчив, що Україна – це не Схід і Захід, а єдина національна спільнота, однак усвідомлення цього донині залишається актуальною проблемою в житті нашого суспільства.

Голова Українського історичного товариства *Любомир Винар* (Кент, США) привітав учасників конференції від імені українських науково-громадських інституцій – Світової наукової ради при Світовому конгресі українців, президії Українського історичного товариства, Української вільної академії наук та Асоціації українських університетських професорів у США. У виголошеній доповіді "Українське історичне товариство та грушевськознавство" він окреслив ініціативи товариства в справі відновлення правдивої оцінки М.С.Грушевського в Україні на зламі 1990-х рр., роль УІТ у виданні творчої спадщини вченого. Доповідач також зупинився на структурі грушевськознавства як академічного напрямку досліджень, наголосив на ролі музейництва, яке має своїм завданням відтворення та інтерпретацію науково-громадської діяльності й життя вченого.

Директор Інституту українознавства ім. І.П.Крип'якевича НАН України академік *Ярослав Ісаєвич* нагадав присутнім, що фундаторами й першими працівниками інституту були саме львівські учні Михайла Сергійовича, а в окремо виголошеній доповіді на тему "Михайло Грушевський про концепцію українознавчих дисциплін" уточнювався й розмежовувався зміст понять "українознавство" та "українознавчі студії".

Від імені НТШ зі словом вітання виступив голова Наукового товариства ім. Шевченка академік *Олег Романів*, а у виголошеній ним доповіді "Михайло Грушевський і галичанство: до проблеми взаємопроникнення й суспільної співдії" наголошувалося, що переїзд історика з Києва до Львова започаткував цілу епоху в житті Галичини й України: розбудова наукової бази українознавства (фактично під керівництвом М.С.Грушевського у НТШ було проведено 570 наукових семінарів) і реальна науково-аналітична робота замінили попередню національно-просвітницьку діяльність "галицьких сеньйорів".

Проф. *Іван Головацький* (Львів) на документальних матеріалах вкотре звернувся до теми "Академік Михайло Грушевський у тенетах ВЧК". Д-р філ. наук *Михайло Гнатюк* (Львів) досліджував вплив ученого на літературознавчі студії у Львівському університеті, а канд. філ. наук *Наталія Черниш* (Львів) висвітлила його внесок у формування теоретичних та методичних засад видавничої справи.

Музеезнавці з Києва та Львова продемонстрували на конференції результати своїх наукових пошуків. Доповідь-екскурсію "Життєпис Михайла Грушевського у світлинах" із докладними посиланнями на архівні джерела та фотодокументи, які були привезені киянами й представлені всім присутнім, провела *Світлана Панькова*, завідувача Історико-меморіальним музеєм Михайла Грушевського в Києві. Доповідачкою було розкрито таємниці родинних альбомів Грушевських, викрито випадки хибної атрибуції та публікації кількох фальшивих портретів, де зображено аж ніяк не М.С.Грушевського. Спираючись на джерела, завідувач сектору київського музею *Микола Кучеренко*, найкращий знавець родоводу Грушевських, доповідав про перші львівські роки історика у світлі родинного листування.

У перервах між засіданнями учасники конференції мали можливість оглянути оновлену садибу Грушевських, а співробітники музею провели змістовну екскурсію по експозиційних залах. Усі присутні тепло зустріли прибулих до Львова представників родини Грушевських. Зі словами щирої подяки музейним працівникам за невтомну працю з відродження й збереження пам'яті про Грушевських до присутніх звернулася прибула з Києва *Вікторія Сергіївна Слупська-Шамрай*, її підтримали в цьому родичі з волинської гілки *Вояківських*, які також були запрошені на врочистості. Авторка монографічного дослідження про "Український історик", який по праву називають "журналом грушевськознавства", канд. іст. наук *Людмила Сакада* (Київ) наголосила, що докладному й документальному висвітленню доробку часопису та внеску його редактора-засновника *Любомира Винара* в наукове грушевськознавство було присвячено значний за обсягом розділ монографії, примірник якої вона піднесла в дар бібліотеці львівського меморіального музею.

Під час конференції було виголошено багато доповідей із різних аспектів грушевськознавства. Проблематика особистих і наукових взаємин ученого стала темою виступів канд. філ. наук *Галини Бурлаки* (Київ) – "Роль Олександра Кониського в переїзді Михайла Грушевського до Львова", канд. іст. наук *Володимира Пришляка* (Луцьк) – "Михайло Грушевський та Іван Джиджора: професор і студент", канд. іст. наук *Леоніда Тимошенка* (Дрогобич) – "Дискусія Михайла Грушевського з Антонієм Прохаскою з церковної історії Дрогобича ХVІ ст.", канд. іст. наук *Феодосія Стеблія* (Львів) – "Листування Михайла Грушевського з Іваном Кривецьким". Аспекти наукової діяльності видатного вченого у своїх виступах аналізували: *Оксана Маланчук-Рибак* (Львів) – "Проблема "Жінка і суспільство" в оцінці Михайла Грушевського", магістр *Ольга Попович* (Львів) – "Михайло Грушевський на чолі Археографічної комісії НТШ" та ін. Завершальною темою стала доповідь *Марії Магунь* (Львів) – "Грушевськознавство в музейній справі".

Зазначимо, що на адресу організаторів конференції тези своїх доповідей надіслали значно більше авторів, та, на жаль, не всі з них (і навіть дехто з присутніх) через поважні причини змогли особисто виступити перед учасниками заходу. З ініціативи Українського історичного товариства було повідомлено, що всі вартісні матеріали з тематики грушевськознавства, які доповідалися або були надіслані авторами до оргкомітету конференції, будуть опубліковані в наступних числах журналу "Український історик", який, хоча й друкується в США, нині є спільним виданням учених України й діаспори.

Під кінець роботи конференції було проведено круглий стіл, де науковці мали можливість обмінятися думками щодо окремих дискусійних моментів та тих актуальних завдань грушевськознавства, які стоять перед українською й світовою історичною наукою.